

Národné lesnícke centrum
Lesnícky výskumný ústav Zvolen
Odbor lesníckej politiky a ekonomiky

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Bratislava
Sekcia LH a spracovania dreva

a

Slovenská lesnícka spoločnosť, člen Zväzu slovenských
vedecko-technických spoločností

AKTUÁLNE OTÁZKY EKONOMIKY A POLITIKY LESNÉHO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Zborník z odborného seminára

Vydanie zborníka bolo podporené Agentúrou na podporu výskumu a vývoja
na základe zmluvy č. APVV-0057-11.

AGENTÚRA
NA PODPORU
VÝSKUMU A VÝVOJA

Zvolen
6. decembra 2012

Zborník príspevkov z odborného seminára je zameraný na aktuálnu situáciu a ekonomické problémy lesného hospodárstva a lesníctva SR v súvislosti s dopadmi svetovej finančnej a ekonomickej krízy a jej vplyv na konkurencieschopnosť subjektov lesného hospodárstva. Pozornosť sa zamerala aj na význam združení neštátnych vlastníkov lesov a ich interakcie s lesníckou a ďalšími súvisiacimi politikami.

Názov: Aktuálne otázky ekonomiky a politiky LH SR
Zborník z odborného seminára
Zostavovateľ: Ing. Miroslav Kovalčík, PhD.
Vydavateľ: Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen
Technická úprava: Lubica Bešinová
Tlač: NLC, referát reprografie
Náklad: 100 výtlačkov
Rozsah: 135 strán
Vydanie: Prvé

Rukopis neprešiel jazykovou úpravou.

© Národné lesnícke centrum, Zvolen 2012

ISBN 978 - 80 - 8093 - 168 - 1

OBSAH

MIROSLAV KOVALČÍK, MARTIN MORAVČÍK, ZUZANA SARVAŠOVÁ, JANA LÁSKOVÁ EKONOMICKÉ VÝSLEDKY LESNÉHO HOSPODÁRSTVA SR V ROKU 2011	4
IGOR MICHALÍK DIFERENCIÁLNA RENTA A EKONOMICKÁ EFEKTÍVNOSŤ OBHOSPODAROVANIA LESOV	18
YVONNE BRODRICHTOVA TEORETICKÉ A METODOLOGICKÉ POSTUPY: VEGA Č. 1/1099/12 „EKONOMICKÁ EFEKTÍVNOSŤ OBCHODU S DREVOM Z HLADISKA PERSPEKTÍVY TRANSAKČNÝCH NÁKLADOV“	37
ZUANA SARVAŠOVÁ, JANA LÁSKOVÁ ZAPÁJANIE SA RÔZNYCH ZAJINTERESOVANÝCH AKTÉROV V OBLASTI LH NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI	46
EMÍLIA BALÁŽOVÁ DANE ODVÁDZANÉ Z LESNÝCH PODNIKOV DO ŠR A MIESTNYCH ROZPOČTOV	53
JOZEF TUTKA RELEVANTNÉ HRANICE DANE Z LESNÝCH POZEMKOV	60
ĽUBOMÍR IVAN, MOJMÍR IVAN KRITÉRIÁ ZARAĐOVANIA ZAMESTNANCOV DO NÁRODNEJ SÚSTAVY POVOLANÍ	67
MARTIN MORAVČÍK, MIROSLAV KOVALČÍK, LADISLAV KULLA, MATEJ SCHWARZ, KATARÍNA SUJOVÁ, RÓBERT ZLOCHA NÁVRH LEGISLATÍVNEHO ZÁMERU ZÁKONA O LESOCH	71
MATEJ SCHWARZ DIFERENCIOVANÉ HOSPODÁRENIE V LESOCH A OCHRANA LESA V RÁMCI NÁVRHU LEGISLATÍVNEHO ZÁMERU ZÁKONA O LESOCH	77
BORIS GREGUŠKA NÁVRH PRÁVNE ZÁVÄZNEJ DOHODY O LESOCH V EURÓPE	84
JAROSLAV ŠÁLKA, ZUZANA SARVAŠOVÁ, ZUZANA DOBŠINSKÁ INTEGRÁCIA ÚŽITKOV VEREJNOPROSPEŠNÝCH FUNKCIÍ LESOV DO TRHOVÉHO MECHANIZMU TEÓRIE A ZAHRANIČNÉ SKÚSENOSTI	89
JANA LÁSKOVÁ, ZUZANA SARVAŠOVÁ, MATEJ SCHWARZ ÚVOD DO PROJEKTU VYNALES (VÝSKUM VPLYVU NEŠTÁTNEHO VLASTNÍCTVA LESOV NA POLITIKY SÚVISIACE S LESNÍCTVOM)	96
ZUZANA SARVAŠOVÁ, JANA LÁSKOVÁ, MATEJ SCHWARZ, JAROSLAV ŠÁLKA, ZUZANA DOBŠINSKÁ, ZUZANA HRICOVÁ SWOT ANALÝZA NEŠTÁTNEHO SEKTORA LESNÉHO HOSPODÁRSTVA SR	102
ZUZANA DOBŠINSKÁ, ZUZANA SARVAŠOVÁ ZDRUŽENIA VLASTNÍKOV LESOV V STREDNEJ A VÝCHODNEJ EURÓPE	111
MATÚŠ KAJBA, MÁRIA ŽIAKOVÁ, ZUZANA SARVAŠOVÁ DATABÁZOVÉ ÚDAJE O MAJITEĽOCH A OBHOSPODAROVATEĽOCH LESOV VYBRANÝCH REGIÓNOV SLOVENSKA	121
ZUZANA HRICOVÁ ÚVOD DO VÝSKUMU PRIORÍT, MOTÍVOV A POSTOJOV VLASTNÍKOV LESA K ZDRUŽOVANIU	130

ÚVOD DO PROJEKTU VYNALES (VÝSKUM VPLYVU NEŠTÁTNEHO VLASTNÍCTVA LESOV NA POLITIKY SÚVISIACE S LESNÍCTVOM)

JANA LÁSKOVÁ, ZUZANA SARVAŠOVÁ, MATEJ SCHWARZ

ABSTRACT

Research on the forest ownership structure, including the views of non-state forest owners is considered important for each of the forestry areas.

Issues related to non-state forest ownership are essential for the formulation and implementation of policy measures. Research of the projects has been focused on analysis of non-state forest sector in Slovakia, formation of interest groups and associations, setting their priorities and objectives. It will also analyze the impact of non-state forest ownership on forestry policy, rural development policy and nature conservation policy. Results of the research will provide new models and working methods for forest owners. The results are highly relevant to non-state forest actors and, potentially, can be useful for central state administration authorities.

Key words: Non-state forest owners, associations of forest owners, priorities and attitudes of forest owners, forestry policy, rural development policy, nature conservation policy

1 ÚVOD

Výskumom rôznych aspektov týkajúcich sa vlastníctva a vlastníkov lesov sa na medzinárodnej úrovni zaoberajú rôzne vlastnícke združenia (napr. CEPF – Konfederácia európskych majiteľov lesa, USSE – Zväz lesníkov v južnej Európe), či medzinárodné organizácie (napr. UNECE – Európska hospodárska komisia Organizácie spojených národov).

Aj tvorcovia politik si uvedomujú potrebu lepšie prispôbiť a zacieliť jednotlivé nástroje verejnej politiky na majiteľov a obhospodarovateľov lesov. Otázky súvisiace so štruktúrou vlastníkov lesov, ich záujmovými združeniami a ich názormi, postojmi a prioritami sú nesmierne dôležité pre formuláciu a implementáciu opatrení verejnej politiky.

V celoeurópskom meradle sa v súčasnej dobe mobilizuje výskum smerom k otázkam vlastníctva, lebo poznani štruktúry vlastníkov lesov a charakteristiky ich záujmových združení sú dôležité pre každú oblasť lesného hospodárstva, od lesohospodárskeho plánovania, cez ochranu lesa až po ekonomiku lesníckeho sektora. Rastúca skupina tzv. „nových“, „nie tradičných“ majiteľov lesov, ktorí vlastnia malé výmery, často v rôznej forme spoluvlastníctva je fenoménom v celej Európe. V súčasnosti výskum v súvislosti s touto problematikou naberá na význame najmä v súvislosti s trvalo udržateľným obhospodarovaním lesov, zvyšovaním konkurencieschopnosti a zavádzaním inovácií do lesného hospodárstva (LH), rozvojom vidieka, klimatickou zmenou, či ochranou biodiverzity alebo vody. Svedčia o tom viaceré národné projekty (napr. v Litve, Lotyšsku, Maďarsku, Poľsku a Slovinsku) či vedecké príspevky.

Otázkami vlastníckej štruktúry, vlastníckymi právami, postojmi k trvalo udržateľnému obhospodarovaniu lesov, využívaním drevnej suroviny ako obnoviteľného prírodného zdroja, či prioritami neštátnych vlastníkov v rámci presadzovania svojich cieľov sa v poslednej dobe zaoberali napríklad BUTLER ET AL. (2010), GUILLOZET, BLISS (2010), HOGL,

PREGERNING, WEISS (2005), SCHMITHÜSEN (2007), LIDESTAV ET AL. (2010), MEDVED ET AL. (2005, 2010), BOURIAUD (2006), NICHIFOREL, SCHANZ (2009) ČI GLÜCK ET AL. (2011).

2 RIEŠENIE PROBLEMATIKY NEŠTÁTNYCH VLASTNÍKOV LESOV NA SLOVENSKU

Vlastnícka štruktúra lesov na Slovensku je dôsledkom dejov v minulosti. Reštitučný proces vytvoril na Slovensku po roku 1990, podobne ako v ostatných postkomunistických krajinách Európy, priestor pre majiteľov lesov požiadať o navrátenie lesných majetkov. Tým sa postupne vytvorila vlastnícka štruktúra, kde 49,9 % z celkovej výmery 1 938 904 ha lesov je vo vlastníctve neštátnych subjektov (tabuľka 1), z toho 45,6 % aj samostatne obhospodarujú.

Tabuľka 1 Vlastnícka štruktúra lesov v SR k 31. 12. 2010

Vlastníctvo	Štátne	Súkromné	Spoločens- stevné	Cirkevné	Poľnoh. družstvá	Obecné	Neštátne spolu	Nezistené
Výmera ha	793 168	239 030	484 057	57 031	5 514	181 013	966 645	179 091
Výmera %	40,9	12,3	25	2,9	0,3	9,4	49,9	9,2

Prameň: NLC – ÚLZI Zvolen, Súhrnné informácie o stave lesov 2011

Na jednej strane sú tieto lesy a ich majitelia ovplyvňované rôznymi spoločenskými, ekonomickými a politickými vplyvmi, s ktorými sa musia vyrovnávať. Na druhej strane aj neštátne subjekty lesného hospodárstva Slovenskej republiky majú trvalý záujem o presadzovanie svojich požiadaviek smerom k rôznym politikám (napr. ochrana prírody, rozvoj vidieka).

Z ich postavenia a sily (reprezentujú majiteľov približne 600tis. ha lesov) by mala vyplývať aj miera ich vplyvu na tvorbu lesníckej a ďalších už spomínaných politik. Navrhované postupy riešenia vychádzajú z aktuálnej potreby získať relevantné informácie o predstaviteľoch neštátneho lesníckeho sektora na Slovensku, vyplniť informačnú medzeru v porovnaní s okolitými krajinami a poskytnúť zástupcom združení prostredníctvom priameho aplikačného výstupu, materiál pre argumentáciu a presadzovanie svojich priorít, podložený vedeckým výskumom.

Na Slovensku bola doteraz problematika neštátneho lesníckeho sektora skúmaná najmä v deväťdesiatych rokoch (KADLECOVÁ 1991, LINDEROVÁ 1993, PETRÁŠOVÁ ET AL. 1997, ŠÁLKA 1997, BÚTOR 1999, ČERVENÁKOVÁ ET AL. 1999) a okrajovo v ďalších súvislostiach aj neskôr (ŠULEK 2006, SARVAŠOVÁ, ŠIŠKA 2010, LÁSKOVÁ, SARVAŠOVÁ 2010, KLUVÁNKOVÁ-ORAVSKÁ, 2011).

3 CIELE A METODOLÓGIA PROJEKTU

Projekt VYNALES Výskum vplyvu neštátneho vlastníctva lesov na politiky súvisiace s lesníctvom sa realizuje v rokoch 2012 až 2015. Na jeho riešenie sa podieľa riešiteľský kolektív dvoch organizácií – Národného lesníckeho centra, Lesníckeho výskumného ústavu a Technickej univerzity vo Zvolene, lesníckej fakulty.

Cieľom projektu je charakterizovať neštátny lesnícky sektor na Slovensku, opísať neštátnych vlastníkov a obhospodarovateľov lesov, vrátane zhodnotenia ich doterajšieho pôsobenia v rámci vytvoreného sociálno-politického a ekonomického priestoru a poskyt-

núť odporúčania a návrhy pre organizácie vlastníkov lesov pri presadzovaní ich priorít v oblasti politik súvisiacich s lesníctvom.

Projekt aplikovaného výskumu je príkladom prepojenia vedy, výskumu a praxe. Aktuálne problémy majiteľov a obhospodarovateľov neštátnych lesov sa budú riešiť inovatívnym postupom v koordinácii s vedecko-výskumnými pracoviskami a silným zapojením dotknutých subjektov z praxe.

Z metodologického hľadiska využíva projekt kombináciu vhodných metód výskumu empirickej sociológie a politológie s metódami geoprocených služieb (za pomoci nástrojov geografických informačných systémov). Ide najmä o metodické prístupy analýzy vlastníckej štruktúry použité v prácach MEDVED ET AL. (2010), dotazníkové a interview prieskumy postojov vlastníkov lesov podľa autorov KARPPINEN (2000) a BELIN ET AL. (2005). Metodický prístup projektu bude založený na vzájomnom overovaní výsledkov jednotlivých metodických postupov (DENZIN 1978) prostredníctvom:

- zistenia príslušných teórií (teória kolektívneho konania, teória záujmových združení, governance, teória verejnej politiky),
- overenia formálnych prvkov analýzou dostupných databázových údajov, prípadne relevantných primárnych a sekundárnych dokumentov,
- overenie neformálnych prvkov pomocou dotazníkového prieskumu štandardizovaných interview s expertmi a prostredníctvom prípadových štúdií.

Predbežný prieskum dostupných databázových údajov preukázal možnosť spracovať komplexne rezortné údaje o obhospodarovateľoch lesov a v pilotnej verzii, minimálne za vybratú časť územia Slovenska aj pre majiteľov lesov. Pre analýzu vlastníckej štruktúry využijeme vzhľadom na charakter a rozsah dát, možnosti databázového spracovania údajov s využitím geografických informačných systémov.

Prostredníctvom dotazníkovej metódy identifikujeme v oblasti pilotných štúdií, na výberovej vzorke respondentov (zvolenej na základe analýzy vlastníckej štruktúry), priority, motívy, ciele a názory neštátnych vlastníkov lesov. Na základe tejto analýzy problémov a priorít vypracujeme metodický rámec pre analýzu vybraných politik (lesníckej, rozvoja vidieka, ochrany prírody).

4 RIEŠENIE A ŠTRUKTÚRA PROJEKTU

Riešenie projektu sa delí na 4 časti:

- 1. Analýza súčasného stavu štruktúry vlastníkov, vrátane ich priorít, motívov, postojov a cieľov.**
- 2. Analýza vybraných politik vo vzťahu k neštátnym vlastníkom lesov (popis súvislostí medzi postojmi vlastníkov lesov a cieľmi a nástrojmi lesníckej a súvisiacich politik (najmä ochrany prírody a rozvoja vidieka))**
- 3. Syntéza záverov a tvorba odporúčaní pre vlastníkov lesov (závery a odporúčania pre organizácie neštátnych vlastníkov lesov k implementácii dotknutých politik)**
- 4. Diseminácia výsledkov v tesnej kooperácii s neštátnym sektorom LH**

Na začiatku riešenia projektu bol v júli 2012, realizovaný prvý workshop so zainteresovanými odberateľmi výskumu, kde sa doplnili a zapracovali ich pripomienky k návrhu riešenia. V prvej etape prebieha aj analýza databázových údajov o majiteľoch a obhospodarovateľoch lesa, spracovanie teoretických poznatkov a príprava dotazníkových prieskumov. Začiatkom druhého roka riešenia sa následne realizuje dotazníkový prieskum.

Druhá časť projektu sa zameria na jednak teoretickú stránku, kde budú analyzované relevantné dokumenty súvisiace s neštátnym lesníckym sektorom a na uskutočnenie rozhovorov so zástupcami združení neštátnych vlastníkov lesov a ich analýza. Vypracovanie štúdií pre neštátnych vlastníkov lesov prostredníctvom externých vedeckých inštitúcií môže zlepšiť ich úspešnosť pri presadzovaní požiadaviek. Potreba participácie zainteresovaných strán bude naplnená v rámci konferencie a diskusie.

Časť „Syntéza záverov a tvorba odporúčaní pre vlastníkov“ prostredníctvom vypracovania záverečnej syntézy a tvorba odporúčaní je najdôležitejším plánovaným aplikačným výstupom, ktorý vyústi do prípravy procesného modelu pre organizácie vlastníkov lesov. V rámci danej etapy sa uskutoční konferencia, kde budú predstavené výstupy riešenia projektu. Cieľom je zabezpečenie čo najväčšej skutočnej akceptácie a tým aj aplikovateľnosti výstupu odberateľom. Pripomienky predstaviteľov neštátnych vlastníkov lesov budú následne zapracované do konečnej podoby procesného modelu.

Neoddeliteľnou súčasťou riešenia projektu je diseminácia výsledkov ako na národnej, tak aj na medzinárodnej úrovni. Aktívna účasť riešiteľov v medzinárodnej sieti vedcov IUFRO a EFICEEC dáva možnosť konfrontovať metodické postupy aj výsledky projektu s medzinárodnou scénou. Počas trvania projektu ako hlavný informačný kanál bude slúžiť webstránka projektu (<http://www.ipoles.sk/vynales/>) s aktuálnymi informáciami o stave riešenia, plánovanými a uskutočnenými podujatiami ako aj zverejnenými výstupmi projektu.

Cieľom riešiteľov je usporiadať výročné konferencie, ktoré poskytnú priestor pre skupinovú diskusiu.

5 ZÁVER

Riešením projektu získame informácie o neštátnych vlastníkoch lesov a o vytváraní ich združení a rôznych záujmových skupín. Opíšeme doterajšie pôsobenie týchto aktérov pri tvorbe rôznych politík, ich ciele a postoje v súčasnosti a formulujeme odporúčania pre budúcnosť.

Výsledky analýzy vlastníckej štruktúry a organizácií sektora budú plne využiteľné na národnej úrovni pre ústredné orgány štátnej správy a na medzinárodnej úrovni pre štatistické porovnanie lesného hospodárstva v medzinárodných dotazníkoch napr. v rámci FAO's Forest Resource Assessment, UNECE's State of Private Forests Report, Forest Europe's State of Europe's Forest Report. Návrhy pre združenia, ktoré reprezentujú neštátne subjekty LH na Slovensku budú slúžiť ako podklad pre zdokonalenie ich fungovania, pri presadzovaní svojich priorít a požiadaviek a ďalší rozvoj ich činnosti. Riešenie projektu prispeje k zdokonaleniu poznania a možnému zlepšeniu nastavenia politiky pre neštátne subjekty LH.

Implementáciou výstupov predpokladáme dosiahnutie skvalitnenia ľudských zdrojov, zavedenie inovatívneho manažmentu neštátneho sektora LH a nepriamo aj lepšie využitie a ochranu domácich lesných zdrojov, zvýšenie resp. zachovanie zamestnanosti a diverzifikáciu činností na vidieku.

Podakovanie

Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-0057-11.

Použitá literatúra

1. **BOURIAUD, L., (2006):** Ownership and property rights – factors relevant for innovation and enterprise development in small-scale forestry. In: Niskanen, A., ed., 2006. Issues affecting enterprise development in the forest sector in Europe. University of Joensuu, Faculty of Forestry, Research Notes 169. 406 p., pp. 58 – 70
2. **BUTLER, B., TYRRELL, M., CHWLA, P., SINGH, R., 2010:** TELE: Tools for Engaging Landowners Effectively. In: Medved, M. (ed.): Small Scale Forestry in a Changing World: Opportunities and Challenges and the Role of Extension and Technology Transfer: Proceedings of the conference, 6 – 12 June 2010, Bled, Slovenia [CD-ROM]. Ljubljana, Slovenian Forestry Institute: Slovenian Forest Service. 2010, s. 73
3. **BŮTOR, P., 1999:** Stav odovzdávania vlastníckych a užívacích práv k lesným pozemkom a problémy tohto procesu. In: Zborník z konferencie s medzinárodnou účasťou, ako súčasť realizácie Phare projektu „Podpora lesníckeho sektora SR“: Súčasná a budúci vývoj neštátneho sektora SR, B. Štiavnica, s.26–31.
4. **ČERVENÁKOVÁ, J., JAKOBY, M., KŇAŽKO, M., LIĐÁKOVÁ, D., PAŽITNÝ, P., REPTOVÁ, O., STRIEBORNÝ, M., SIČÁKOVÁ, E., VALENTOVIČ, M., 1999:** Od spoločného k súkromnému, 10 rokov privatizácie na Slovensku, M.E.S.A. 10, 166 s.
5. **GLÜCK, P., AVDIBEGOVIĆ, M., CABARAVDIC, A., NONIC, D., PETROVIC, N., POSAVEC, S., STOJANOVSKA, M., 2011:** The preconditions for the formation of private forest owners' interest associations in the Western Balkan Region. Forest Policy and Economics Volume 12, Issue 4, 250 – 263 p.
6. **GUILLOZET, K., BLISS, J., 2010:** Apolitical ecology approach to understanding competing forest resource claims in the Ethiopian highlands. In: Medved, M. (ed.): Small Scale Forestry in a Changing World: Opportunities and Challenges and the Role of Extension and Technology Transfer: Proceedings of the conference, 6 – 12 June 2010, Bled, Slovenia [CD-ROM]. Ljubljana, Slovenian Forestry Institute: Slovenian Forest Service. 2010, s. 237
7. **HOGL, K., PREGERNING, M., WEISS, G., 2005:** Who are Austria's Forest Owners? Attitudes and Behaviour of Traditional and New Forest Owners: In: Small Scale Forestry in a Changing Environment: International Symposium, May 30 – June 4, 2005, Vilnius, Lithuania, 279
8. **KADLECOVÁ, M., 1991:** Založenie Slovenského združenia vlastníkov súkromných spoločnostevných a obecných lesov. In: Drevo. Ročl. 46, č. 11, s. 213 – 214
9. **LÁSKOVÁ, J., SARVAŠOVÁ, Z., 2010:** Analýza cieľov, hodnôt a priorít zainteresovaných skupín v lesnom hospodárstve (Analýza rozhovorov – štátny a neštátny sektor). In: Kovalčík, M. (ed.): Aktuálne otázky ekonomiky a inovačnej politiky lesného hospodárstva Slovenskej republiky : Recenzovaný zborník z odborného seminára, Zvolen 9. – 10. november 2010. Zvolen, Národné lesnícke centrum Lesnícky výskumný ústav Zvolen, 2010, s. 121 – 130
10. **LIDESTAV, G., HOLGREN, E., KESKITALO, C., 2010:** The Swedish forest commons in a rural development context. In: Medved, M. (ed.): Small Scale Forestry in a Changing World: Opportunities and Challenges and the Role of Extension and Technology Transfer: Proceedings of the conference, 6 – 12 June 2010, Bled, Slovenia [CD-ROM]. Ljubljana, Slovenian Forestry Institute: Slovenian Forest Service. 2010, s. 355
11. **LINDEROVÁ, R., 1993:** Vývoj vlastníctva, organizácia a riadenie lesov Slovenska v minulosti. In: Organizácia a managring v lesníctve, s. 109 – 116

12. **MEDVED, M., MATIJAŠIČ, M., ROK, P., 2010:** Private property conditions of Slovenian forests in 2010. Preliminary results. In: Medved, M. (ed.): Small Scale Forestry in a Changing World: Opportunities and Challenges and the Role of Extension and Technology Transfer: Proceedings of the conference, 6 – 12 June 2010, Bled, Slovenia [CD-ROM]. Ljubljana, Slovenian Forestry Institute: Slovenian Forest Service. 2010, s. 452 – 472
13. **MEDVED, M., 2005:** Statistical Research of Forest Management of Private Family Forests in Slovenia. In: Small-scale Forestry in a Changing Environment: International Symposium, May 30 – June 4, 2005, Vilnius, Lithuania, s. 175
14. **NICHIFOREL, L., SCHANZ, H., 2009,** Property rights distribution and entrepreneurial rent-seeking in Romanian forestry: a perspective of private forest European Journal of Forest Research, DOI 10.1007/s10342-009-0337-8, Springer-Verlag
15. **PETRAŠOVÁ, V., FERTÁL, D., CUKEROVÁ, V., LEBOCKÁ, M., ŠÁLKA J., 1997:** Efektívnosť obhospodarovania rozdrobeného lesného fondu. Záverečná správa referenčnej úlohy č.6/1997, LVÚ Zvolen, pp. 42
16. podnikov v podmienkach trhovej ekonomiky – Working group Nr.7: Management of forest and wood enterprises in the market economy conditions. TU Zvolen, pp. 161 – 166.
17. **ŠÁLKA, J., 1997:** Úloha štátnej lesníckej politiky pri podpore združovania malých vlastníkov lesa. In: Les - Drevo - Životné prostredie '97: Sekcia č. 7: Riadenie lesníckych a drevárskych
18. **SARVAŠOVÁ, Z., ŠIŠKA, P., 2010:** Slovakia: Returning the forests to their original owners. In: Carter, J., Voloshyna, N. (Eds.): How communities manage forests: selected examples from around the world, Uzhgorod - Lvov: Galycka vydavnycha spilka, Ltd., pp. 36 – 40
19. **SCHMITHÜSEN, F., 2007:** Multifunctional forestry practices as a land use strategy to meet increasing private and public demands in modern societies. Journal of Forest Science, 53, 2007 (6): 290 – 298
20. **ŠIŠOLÁKOVÁ, J., 2000:** Predstavujeme Vám Úniu regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov. In: Les: časopis Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky. Roč. 56, č. 7 (spravodajca 7/2000), s. 8 – 9. – Ústav pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov LVH SR :Zvolen
21. **ŠULEK, R., 2006:** Common-pool resources in Central Europe: Case study of forestry in the Slovak Republic. Conference paper. Building the European Commons: From Open Fields to Open Source,“ European Regional Meeting of the International Association for the Study of Common Property (IASCP), Brescia, Italy, March 23 – 25

Adresa autorov:

Ing. Zuzana Sarvašová, PhD., Mgr. Jana Lásková, Ing. Matej Schwarz

Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen

Odbor lesníckej politiky a ekonomiky

T. G. Masaryka 22

960 92 Zvolen

e-mail: sarvasova@nlcsk.org, laskova@nlcsk.org, schwarz@nlcsk.org